

Dobrik István

Változatok József Attila verssoraira

Feledy Gyula művészete

A magyar rajzművészet egyik fő erénye mindig is abban rejlett, hogy szoros kapcsolatot kötött össze az irodalommal, a költészettel. Számos életmű bizonyítja ezt a 20. században is, gondoljunk csak Hincz Gyula, Szalay Lajos, Kondor Béla, Würtz Ádám, Csohány Kálmán, Reich Károly, Gácsi Mihály, Gyulai Líviusz, Ágotha Margit, Rékassy Csaba, Lenkey Zoltán, Kass János, Pásztor Gábor, Szabó Vladimír munkásságára, hogy csupán néhány nevet felsoroljunk a legjelentősebbek közül.

Feledy Gyula munkásságának elejétől ihlető forrása az irodalom.

Eddigi életművének kiemelkedően fontos része az ebből születő művek, ciklusok sora, amelyek nagy szakmai tudásra építő, állandóan megújuló művészetének formái, tartalmi szépségét és igazát tovább mélyítették, gazdagították. Így formázta az életmű szépségét Babits biblikus bölcsessége, Kosztolányi selymesfényű lírája, Radnóti tragikus poézise, Kassák újító szelleme, Hemingway humanizmusa, Márai világra figyelő intellektusa és nem utolsósorban József Attila gyémánt-tisztaságú költészete.

Bár az utóbbi években Márai kötötte le elsősorban figyelmét, József Attila élete és munkássága, sorsa és művészi hitvallása meghatározó módon, folyamatosan hatással van művészetére. Huszonhárom év van születésük kö-

zött, de sorsuk alakulásának hasonlóságaiban könnyű megérteni a képzőművész Feledy empátiáját és költő iránti rajongó csodálatát.

Édesapjukat mindketten korán elvesztik, melyet édesanyjuk szerető gondoskodása pótol. Tizenévesek a világháborúk alatt. Sorsukat is hasonló környezet motiválta, így művészetükben mindkettőjük esetében hangsúlyos szerepet kap a szülőföld tisztelete, a gyermekkor tanító szépsége, az édesanya felnevelő szeretete, a kétkezi emberek tisztessége, a munka becsülete. Goethe szavaival mindkettőjükénél igaz, hogy a művészet nem csupán hivatás, hanem sors is egyben.

Feledy Gyula életművének sokszínűségét is a humánus ereje fogja át. Az emberért emberben gondolkozó alkotó humanizmusa. Vállalja a művészet erkölcsi küldetését, megtisztító, jobbító erejét. A tapasztalásból merítkező tudás és az ismeretlenben rejtőzködő titkok között keres perlekedő hittel értelmezhető, feloldást hozó harmóniát. A művészet az emberi létezésben a tudás és az érzés, az értelem és az érzelem ihletett dialektikájának gyümölcse. Erről vall József Attila is művészetbölcseleti írásában. Egyéni létből/sorsból fakadó, áldozatos felelősség közös nembeli dolgaink iránt. Így nemesülhet az emberiség közös lelkiismeretévé.

Feledy Gyula művei játékosak és szellemesek. Összegzően bölcsek. Jelképteremtő erővel megáldottak. Anyagszerűek, a valóságból építkezők. Ha kell protestálók, ha kell engesztelők. Közelükben érzi az ember, hogy a művészet emberi létezésünk, önismeretünk illata, melyből szeretetünk, hűségünk, jóságunk árad.

Tisztaságát az értékek igazsága szava-tolja. A hamis dolgoknak nincs illata.

A ciklus, amely először 45 darabból áll, 1991-1993 között készült. Később még további művekkel bővült. 1993-ban mutatták be először a miskolci Avasi Gimnáziumban „*Változatok József Attila soraira*” címmel, majd Szárszón állították ki, ahol a tárlatot Pomogáts Béla nyitotta meg. Később Feledy szülővárosában, Sajószentpéteren, és Miskolcon a Feledy-házban találkozhatott vele a közönség. A sorozatnak majdnem a fele a Petőfi Irodalmi Mú-

zeumba és néhány magángyűjtőkhöz került. A művész tulajdonában maradt 23 alkotást a József Attila születésének századik évfordulóját ünneplő jubileumi év kezdőnapján mutatták be a Miskolci Városi Könyvtárban, majd a Megyeháza galériájában.

Ezeka műveknem illusztrációk. Verssorok ihlette önálló művek, vallomások. Vallomások, a gyermeki, szülői és baráti szeretetről. A szerelemről és a halálról. A pusztítás démonáról és a békesség áhított csendjéről. A fájó hiányról és a helyébe furakodó álmokról. Pirruszi győzelmekről és a mégis megtartó hitről. Elesettségünkről és emelkedettségünkről. Egy Onmagához próbálni hú maradó földi vándor vallomásain keresztül Rólunk. József Attila verssorai a képek alatt Feledy Gyula ihletett választásai által egy szabad verssé rendeződtek a műtárgylistán.

„-nagy kínok késivel játszom. /
 A költő hasztalan vonyít /
 add meg boldogabb énekem! /
 Aki szegény, az a legszegényebb /
 Anyám, ki már a néma végtelen vagy /
 Az ember él, habár üres a kamra... /
 Batyuba szedte rongyait a nyár, /
 De add kölcsönbe legalább subádat /
 Egymás mellett fekszünk: a folyó meg én, /
 Gyere Uristen, nézd meg itt vagyok- /
 Ha én sírok, a világ vére hull /
 Le vagyok győzve (győzelem ha van), /
 Légy oly ostoba, mint majd a halál /
 Lesz-e nap holnap, amely békét ígér? /
 Majd a kiontott vértócsa fakó lesz /
 Már rálépett a lábomra a tél... /
 Szánkából sistergő meteorok hullnak /
 Szólítsd, mint méla borjúsáj... /
 Szorongó álmok szállnak; /
 Talán eltűnök hirtelen,... / „

Feledy Gyula 1928-ban született Sajószentpéteren. 1947-49-ben a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, 1949-53-ban a Krakkói Képzőművészeti Akadémián tanult. 1955-től Miskolcon él, amelynek 1984 óta díszpolgára. Az ötvenes-hatvanas évek fordulóján fellépő új grafikusnemzedék egyik vezéregyénisége, dinamikus, gondolatgazdag művészete nagyban hozzájárult a magyar grafika modern arculatának kialakításához. 1951 óta állandó résztvevője az országos tárlatoknak, 1965-ben a III. Országos Grafikai Biennálén elnyerte Miskolc nagydíját. Külföldi egyéni kiállítása volt többek között Berlinben, Bécsben, Prágában, Rómában, Tamperében, Torinóban. Munkásságát 1960-ban és 1966-ban Munkácsy Mihály-díjjal, 1975-ben Erdemes Művész címmel, 1978-ban Kossuth-díjjal, 1989-ben Kiváló Művész címmel ismerték el. A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Miskolci Területi Csoportjának alapító tagja és korelnöke. Másfél évtizede állandó kiállítása látogatható Miskolcon.

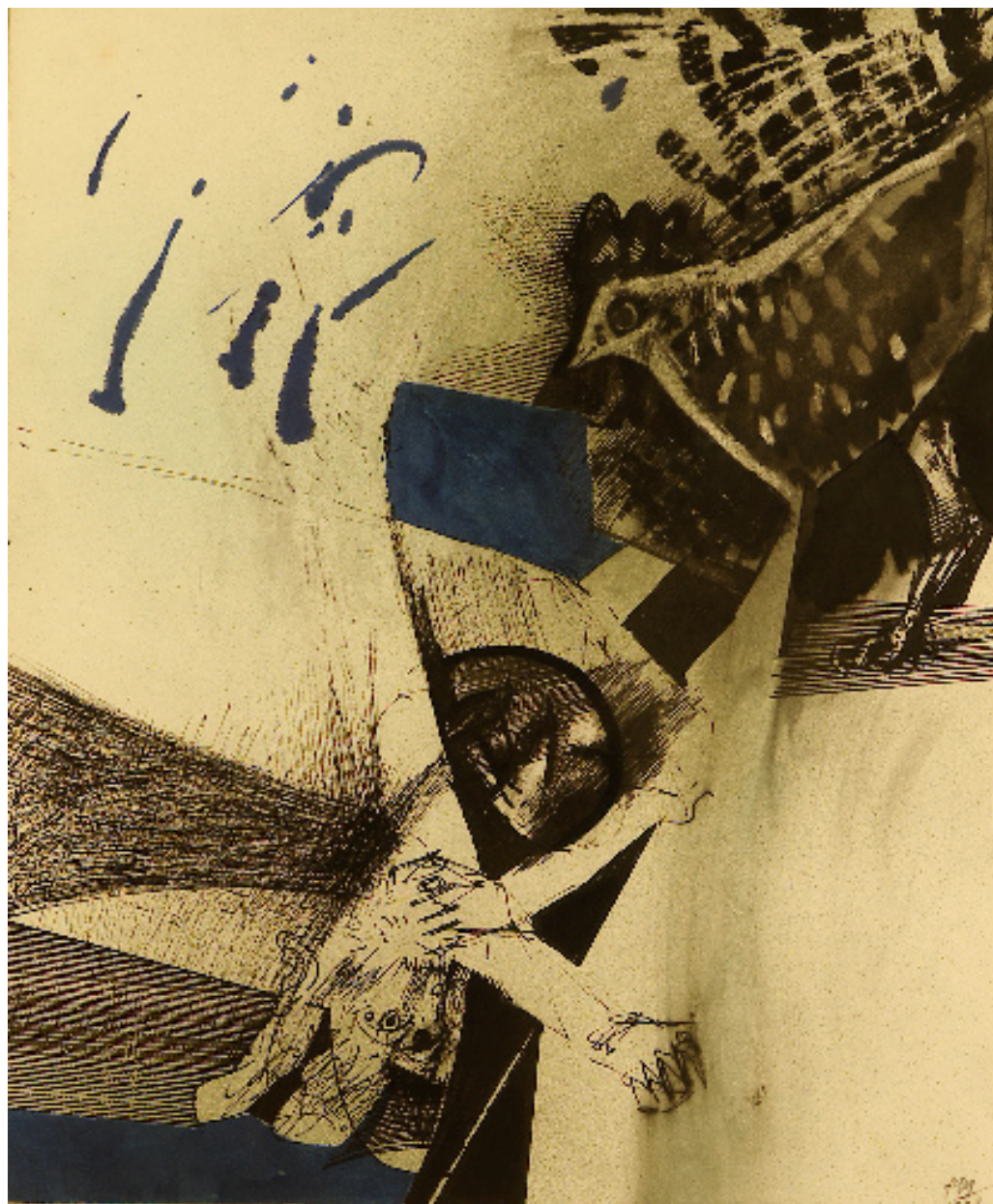

Légy oly ostoba mint majd a halál

Aki szegény, az a legszegényebb

Lesz-e nap holnap, amely békét ígér

Gyere Úristen, nézd meg itt vagyok

Szólítsd, mint méla borjúszej

A költő hasztalan vonyít

Talán eltűnök hirtelen

De add kölcsönbe legalább subádat